

REPUBLIKA HRVATSKA
OSJEČKO-BARANJSKA ŽUPANIJA
SKUPŠTINA

Materijal za sjednicu

**INFORMACIJA O STANJU,
GOSPODARENJU I ZAŠTITI
ŠUMA NA PODRUČJU
OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE**

Materijal pripremili:

- *Upravni odjel za poljoprivredu i gospodarstvo Osječko-baranjske županije*
- *"Hrvatske šume"*
Uprava šuma Podružnica Osijek
Uprava šuma Podružnica Našice
Uprava šuma Podružnica Vinkovci

Osijek, svibnja 2011.

**INFORMACIJA O STANJU,
GOSPODARENJU I ZAŠTITI ŠUMA NA
PODRUČJU OSJEČKO-BARANJSKE
ŽUPANIJE**

1. UVOD

Prema Zakonu o šumama ("Narodne novine" broj 140/05., 82/06. i 129/08.), šume i šumska zemljišta dobra su od općeg interesa i ona su u državnom vlasništvu, osim privatnih šuma i šumskih zemljišta. Gospodarenje je povjereno "Hrvatskim šumama" d.o.o. Zagreb koje su u stopostotnom vlasništvu Republike Hrvatske. Poslovanje poduzeća karakteriziraju sljedeće specifičnosti:

1. financira se uglavnom prihodom ostvarenim od prodaje drva, usluga prijevoza drvnoj industriji i doprinosa uplaćenih za općekorisne funkcije šuma,
2. dugi proizvodni ciklus (kod hrastovih sastojina on traje 140 - 160 godina),
3. obveza održavanja proizvodne osnove na nepromjenjenoj razini (može se sjeći samo dio prirasta),
4. obveza obnove šuma kako u kontinentalnom tako i na krškom šumskom zemljištu,
5. obveza održavanja i poboljšanja općekorisnih i ekoloških funkcija šuma.

Organizacija "Hrvatske šume" d.o.o. je trostupanjska: Direkcija u Zagrebu - Uprave šuma Podružnice - Šumarije.

Na području Osječko-baranjske županije šumama gospodare:

- Uprava šuma Podružnica Osijek sa šumarijama - Batina, Baranjsko Petrovo Selo, Darda, Tikveš, Đakovo, Levanjska Varoš, Osijek i Valpovo.
- Uprava šuma Podružnica Našice sa šumarijama - Našice, Đurđenovac, Donji Miholjac i Koška.
- Uprava šuma Podružnica Vinkovci sa šumarijama - Mikanovci (dio) i Strizivojna (dio).

Na organiziranju i izvršenju zadataka upravljanja i gospodarenja šumama i izvršenju istih po Upravama šuma zaposleno je na dan 31.12.2010. godine ukupno 853 radnika, što je vidljivo iz tablice:

Tablica I. Struktura zaposlenih

Rbr	Uprava šuma	Zanimanje				Ukupno
		dipl. inženjer šumarstva	šumarski tehničar	proizvodni radnik	prateće osoblje	
1.	Osijek	52	71	177	121	421
2.	Našice	44	63	188	97	392
3.	Vinkovci	4	10	22	4	40
4.	Ukupno	100	144	387	222	853

Izvor podataka: Uprave šuma Podružnica Osijek, Našice i Vinkovci.

Sukladno članku 15. Zakona o šumama na teritoriju Republike Hrvatske ustanovljeno je jedno šumskogospodarsko područje u cilju osiguranja jedinstvenog i trajnog gospodarenja šumama i šumskim zemljištem. Za šumskogospodarsko područje donosi se šumskogospodarska osnova područja.

Šumskogospodarsko područje dijeli se na gospodarske jedinice koje su prilagođene konfiguraciji terena, prometnicama te organizacijskim potrebama. Za njih se donose osnove gospodarenja. Osnovom gospodarenja za gospodarsku jedinicu utvrđuje se neposredno gospodarenje, vrsta i opseg radova za idućih 10 godina.

Osnove gospodarenja moraju biti u skladu sa šumskogospodarskom osnovom područja. Osnovu gospodarenja za gospodarsku jedinicu i šumskogospodarsku osnovu područja donose "Hrvatske šume" d.o.o. Zagreb, a odobrava Ministarstvo regionalnoga razvoja, šumarstava i vodnoga gospodarstva..

Šumama i šumskim zemljištima na kojima postoji pravo vlasništva gospodari se na temelju programa za gospodarenje šumama.

2. ŠUMSKI FOND

Stanje šumskog fonda na području Županije daje se tabelarno. Izvor podataka su osnove gospodarenja za sve gospodarske jedinice na našem području.

U tablici se daje pregled površina šuma i šumskog zemljišta po šumarijama, upravama šuma.

2.1. Površina šuma

Tablica 2. Iskaz šumskih površina

Organizac. jedinica	Ukupno (ha)	Radno dostupno (ha)	Nedostupno (ha)
Batina	11.320,58	5.159,42	6.161,16
Baranjsko Petrovo Selo	7.073,48	2.780,22	4.293,26
Darda	12.493,36	6.967,15	5.526,21
Tikveš	11.736,65	11.736,65	0
Đakovo*	11.718,91	11.718,91	0
Levanjska Varoš*	8.519,47	8.519,47	0
Osijek	8.937,79	8.324,38	613,41
Valpovo	5.706,35	5.675,95	30,40
Uprava šuma Po Osijek	77.506,59	60882,15	16624,44
Našice	4.631,00	4.631	0
Đurđenovac	7.266,00	7.266	0
Donji Miholjac	8.580,00	8.527	53
Koška	9.138,00	9.138	0
Uprava šuma Po Našice	29.615,00	29.562	53
Mikanovci	260,00	260,00	-
Strizivojna	1506,00	1506,00	-
Uprava šuma Po Vinkovci	1766,00	1766,00	
Hrvatske šume ukupno	108.887,59	92.210,15	16.677,44

*u površine šumarija Đakovo i L. Varoš uključene i Nadbiskupijske šume

Izvor podataka: Uprave šuma Podružnica Osijek, Našice i Vinkovci.

Hrvatske šume ukupno plus privatne šume (12598 ha) je 121 486 ha površina šuma na području Osječko-baranjske županije.

Površine šuma s lijeve obale Dunava u ukupnoj površini od 6.048 ha (Bačke šume) nisu dostupne kao posljedica ratnih zbivanja, a odnose se na iskazanu površinu Šumarije Batina. Ostale nedostupne šumske površine nisu dostupne zbog miniranosti terena i to u površini od 10.576,44 ha, na kojima je računski drvena zaliha 1.169.812 m³ i godišnji etat od 59.875 m³. U razdoblju 1999. - 2010. godine na području Uprave šuma podružnica Osijek razminirano je 10.640.265 m² šumskih površina, prosjeka i šumskih puteva. Samo u 2010. godini razminirano je 2.459.400 m², a za to je utrošeno 17.896.434 kn.

Na području Osječko-baranjske županije je 13,73% šumskih površina nedostupno.

Tablica 3. Iskaz površina šuma

Organizacijska jedinica	Obrasle površine	Neobrasle	Neplodne	Ukupno
	ha			
Batina	8506,43	739,93	2074,22	11320,58
B. P. Selo	5559,71	1220,23	293,54	7073,48
Darda	7191,71	4478,24	823,41	12493,36
Tikveš	4529,03	6674,55	533,07	11736,65
Đakovo*	11092,84	550,00	76,07	11718,91
Levanjska Varoš*	7851,71	613,20	54,56	8519,47
Osijek	7853,12	819,64	265,03	8937,79
Valpovo	5394,87	216,70	94,78	5706,35
Uprava šuma Po. Osijek	57979,42	15312,49	4214,68	77506,59
Našice	4420,65	142,03	68,72	4631,40
Đurđenovac	6890,61	221,68	153,63	7265,92
Donji Miholjac	8107,37	358,12	114,92	8580,41
Koška	8501,12	479,44	156,92	9137,48
Uprava šuma Po. Našice	27919,75	1201,27	494,19	29615,21
Mikanovci	251,00	4,00	5,00	260,00
Strizivojna	1419,00	46,00	41,00	1506,00
Uprava šuma Po. Vinkovci	1670,00	50,00	46,00	1766,00
Hrvatske šume ukupno	87569,17	16563,76	4754,87	108887,80

*u površine šumarija Đakovo i L. Varoš uključene i Nadbiskupijske šume

Izvor podataka: Uprave šuma Podružnica Osijek, Našice i Vinkovci.

Šumovitost Županije iznosi 29%, što je ispod državnog prosjeka koji iznosi 44%.

Tablica 4. Iskaz površina šuma izraženih u postotcima u odnosu na ukupno šumsko zemljište

Uprava šuma Podružnica	obraslo (%)	neobraslo (%)	neplodno (%)
Osijek	74,8	19,8	5,4
Našice	94,3	4,0	1,7
Vinkovci	94,6	2,8	2,6
Ukupno	80,4	15,2	4,4

Izvor podataka: Uprave šuma Podružnica Osijek, Našice i Vinkovci.

Temeljem Zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine ("Narodne novine" broj 92/96., 39/99., 92/99., 43/00., 131/00., 27/01., 65./01., 118/01., 80/02. i 81/02.) vraćene su šume nasljednicima grofova Pejačevića.

Dio površina šuma koja je isključena iz površina državnih šuma, a kojima su gospodarile Hrvatske šume d.o.o., UŠP Našice, a za koje su izrađeni Programi za gospodarenje šumama šumoposjednika iznosi 3098 ha. Programi su izrađeni za Gospodarske jedinice "Šume gospodarstva Adamovich" i "Šume gospodarstva Petrović".

Dio površina šuma koja je isključen iz površina državnih šuma, a kojima su gospodarile Hrvatske šume d.o.o., UŠP Našice, a za koje još nisu izrađeni Programi za gospodarenje šumama šumoposjednika iznosi 3654 ha. Ove površine vraćene su sljedećim nasljednicima: Marija Therresa Pejacsevich, Nicolas Keglevich, Marco i Ivan Pejacsevich, Paula Marija Pejacsevich, Ladislav i Nikolas Pedro Pejacsevich, Marija Teresa Blanckenstein.

Vraćene šume vlasnicima:	9500 ha
- Biskupija Đakovačko-srijemska	10500 ha
- Julijana Petrović	1976 ha
- Barun Adamović	1122 ha
UKUPNO:	23098 ha

Pregled stanja privatnih šuma na području Osječko-baranjske županije:

Prema projektu Ministarstva poljoprivrede šumarstva i vodnoga gospodarstva iz 2006.godine, a na temelju satelitskih i orto-foto snimaka utvrđena je površina od 5.846 ha plus 3.654 ha je ukupno 9500 ha.

Izvršenja u 2010. godini

Sječa i izrada:

POND (Opseg nužne doznake - za neuređene šume)	928 m ³
ETAT (Po programu za gospodarenje)	43.518 m ³
UKUPNO:	44.446 m³

Uzgojni radovi:

- Priprema staništa	102,14 ha
- Njega pomlatka	47,76 ha
- Njega mladika	44,84 ha
- Čišćenje sastojine	29,93 ha

Plan radova za 2011. godinu

Sječa i izrada:

- POND (Opseg nužne doznake-za neuređene šume)	6000 m ³
- ETAT (Po programu za gospodarenje)	8.1654 m ³
UKUPNO:	87.654 m³

Uzgojni radovi:

- Njega pomlatka	40,00 ha
- Njega mladika	21,93 ha
- Doznaka PP	30.06 m ³
- Doznaka GP	30.826 m ³
- Priprema staništa	146,48 ha
- Popunjavanje	2,00 ha

Izrada Programa za gospodarenje šuma šumoposjednika 5.526 ha.

Izvor podataka Šumarska savjetodavna služba Zagreb Podružnica Slavonija, Svilajska 35, Osijek.

2.2. Drvna zaliha i prirast

U sljedećoj tablici daje se prikaz drvne zalihe po šumarijama, te vrsti drveća:

Tablica 5. Drvna zaliha i prirast u 000 m³

Vrsta drveća	Zaliha					Prirast				
	Šumarija	HRAST	OTB*	EA TOP	OMB**	UKUPNO	HRAST	OTB	EA TOP	OMB
Batina ***	107	187	98	304	696	2	10	7	13	32
B.P. Selo	16	193	468	402	1079	1	13	20	23	57
Darda	267	227	374	494	1362	6	11	12	19	48
Tikveš	158	224	62	488	932	3	9	4	20	36
Đakovo****	1283	1411	0	47	2741	31	45	0	2	78
L. Varoš****	756	965	0	22	1743	21	28	0	1	50
Osijek	316	345	327	326	1314	8	11	15	14	48
Valpovo	516	338	97	140	1091	12	10	11	8	41
Uprava šuma Po. Osijek	3419	3890	1426	2223	10598	84	137	69	100	390
Našice	1270,50	985,80	0,00	48,20	2304,50	35,90	32,80	0,00	2,20	70,90
Đurđenovac	942,40	873,29	0,00	78,67	1894,36	23,22	27,05	0,00	2,87	53,15
D. Miholjac	987,82	790,83	9,83	295,12	2083,60	24,50	21,10	1,01	12,58	59,19
Koška	1554,41	891,79	0,00	157,03	2603,23	33,69	27,94	0,00	5,34	66,97
Uprava šuma Po. Našice	4755,12	3541,72	9,83	579,03	8885,69	117,31	108,89	1,01	22,99	250,20
Mikanovci	57,60	25,70	-	0,20	83,50	1,10	0,80	-	-	1,90
Strizivojna	225,30	80,10	-	7,20	312,60	5,60	3,40	-	0,30	9,30
Uprava šuma Po. Vinkovci	282,90	105,80	-	7,40	396,10	6,70	4,20	-	0,30	11,20
Hrvatske šume ukupno	8457,02	7537,52	1435,83	2809,43	19879,79	208,01	250,09	70,01	123,29	651,4

Izvor podataka: Uprave šuma Podružnica Osijek, Našice i Vinkovci.

* OTB - ostala tvrda bjelogorica (jasen, bukva...)

** OMB - ostala meka bjelogorica (vrba, domaća topola)

*** bez Bačkih šuma - lijeva obala Dunava

****sa šumama Nadbiskupije Đakovačko - osječke kojima gospodare Hrvatske šume d.o.o.

3. GOSPODARENJE

Šume predstavljaju specifično prirodno bogatstvo čije se značenje ne može izraziti samo u gospodarskoj nego još i više u ekološkoj i socijalnoj vrijednosti. Gospodariti tim resursom velika je obveza prema društvu u cjelini, a to znači racionalno koristiti njene proizvodne mogućnosti, ali uz istovremeno i njenu obnovu.

Kod nas se šumama gospodari na načelima šumarske struke koja se izučava na Šumarskom fakultetu (Zagreb) i Institutu (Jastrebarsko). Temeljno obilježje gospodarenja našim šumama je potrajno gospodarenje. Karakteristike takovog gospodarenja su: potrajnost šumskih površina, potrajnost drvne zalihe i potrajnost ekoloških funkcija. Opredjeljenje je hrvatske šumarske struke i znanosti za prirodnu šumu i za njen razvoj po ugledu na prašumu. Ovo opredjeljenje dobiva sve više poklonika u europskoj šumarskoj struci i znanosti. Šuma koja je očuvala prirodne osobine je najstabilnija, daje najveće i gospodarske i ekološke vrijednosti.

Temeljni zadatak u gospodarenju šumama je uzgajanje šuma, to jest izbor vrste, načina i vremena rada u šumskom ekosustavu, koji će omogućiti da isti daje maksimalnu proizvodnju, stabilnost, a time i samoobnovljivost. Obnova sastojina obavlja se šumskim vrstama drveća koje su na tom staništu autohtone ili udomaćene. Važno je naglasiti da se ne može prirodna sastojina posjeći, a da prije toga nije obnovljena.

Sukladno navedenom, Zakon o šumama obvezuje sve koji gospodare šumama, na provedbu jednostavne i proširene reprodukcije šuma. Jednostavna biološka reprodukcija šuma (po novoj zakonskoj terminologiji Biološka obnova šuma 1 - 9) obuhvaća pripremne radove u obnovi sastojina, sadnju i sjetvu, njegu sastojina, mjere zaštite i čuvanja šuma, doznaku stabala za sječu, izradu osnova gospodarenja. Proširena biološka reprodukcija šuma (Biološka obnova šuma 10 - 16) obuhvaća pošumljavanje neobraslih površina te konverziju i sanaciju sastojina, izgradnju i održavanje šumskih prometnica i razminiranje. Gospodarenje obuhvaća i iskorištavanje šuma i šumskih zemljišta, sporednih šumskih proizvoda, lovstvo, te rasadničku proizvodnju.

Uprave šuma na kontinentalnom dijelu obvezne su izdvajati sredstava za jednostavnu biološku reprodukciju (BOŠ 1 - 9) od ukupnog prihoda iskorištavanja šuma onoliko koliko je to potrebno za uspješno izvođenje tih radova, te 3% za proširenu biološku reprodukciju šuma (BOŠ 10 - 16). Prema Zakonu o šumama ovaj način financiranja primjenjuje se od 2007. i prema njemu se izdvaja, kako je rečeno, 3% za radove biološke obnove šuma (10 - 16), te za radove biološke obnove šuma (1 - 9) izdvaja se na teret djelatnosti iskorištavanja šuma onoliko koliko je potrebno.

Temeljni akt gospodarenja šumom je osnova gospodarenja. Godišnje gospodarenje šumama temelji se na Godišnjim planovima gospodarenja koje donose "Hrvatske šume" d.o.o., a odobrava ga Nadzorni odbor "Hrvatskih šuma" kao organ upravljanja. Vlada Republike Hrvatske imenuje 6 članova Nadzornog odbora, a 1 člana zaposlenici "Hrvatskih šuma".

Godišnjim planovima gospodarenja planiraju se izvršiti radovi u opsegu najmanjeg prosječnog godišnjeg propisa osnove gospodarenja. Šumarstvo Osječko-baranjske županije iz svojih prihoda ne može osigurati reprodukciju šuma (obnovu šuma) kao i potrebna ulaganja u ceste, građevinske objekte i opremu.

"Hrvatske šume" d.o.o. po članku 65. Zakonu o šumama obvezne su izdvojiti šumski doprinos u iznosu 3,5% (za nizinski dio) od cijene drvnih sortimenata na panju, odnosno 5% za brdsko - planinski dio, te općine od posebne državne skrbi. Navedeni šumski doprinos je prihod jedinica lokalne samouprave.

3.1. Obračunati šumski doprinos po općinama za 2010. godinu

Tablica 6. Uprava šuma Podružnica Osijek

Općina	Osnovica obračuna (kn)	Iznos obračuna (kn)
Beli Manastir (5%)	1.767.560,80	88.378,04
Belišće (3,5%)	23.130,00	809,55
Đakovo (3,5%)	2.257.110,86	78.998,88
Osijek (3,5%)	594.708,86	20.814,81
Valpovo (3,5%)	1.710.003,14	59.850,11
Petrijevci (3,5%)	4.631.836,29	16.2114,27
Bilje (5%)	2.383.288,00	119.164,40
Čeminac (5%)	302.035,60	1.5101,78
Čepin (3,5%)	1.657.560,00	58.014,60
Darda (5%)	4.486.775,20	224.338,76
Draž (5%)	1.440.435,60	72.021,78
Drenje (3,5%)	1.694.500,57	59.307,52
Erdut (5%)	646.445,80	32.322,29
Gorjani (3,5%)	25.864,29	905,25
Jagodnjak (5%)	3.821.566,00	191.078,30
Kneževi Vinogradi (5%)	4.905.301,40	245.265,07
Levanjska Varoš (5%)	7.405.845,00	370.292,25
Petlovac (5%)	2.671.500,60	133.575,03
Popovac (5%)	15.127,00	756,35
Satnica Đakovačka (5%)	1.044.417,60	52.220,88
Semeljci (5%)	6.635,80	331,79
Trnava (5%)	1.029.191,60	51.459,58
Viškovci (3,5%)	695.301,71	24.335,56
Bizovac (3,5%)	119.809,14	4.193,32
Vladislavci (5%)	139.811,20	6.990,56
Šodolovci (5%)	715.484,40	35.774,22
UKUPNO	46.191.246,46	2.108.414,95

Izvor podataka: Uprava šuma Podružnica Osijek.

Tablica 7. Uprava šuma Podružnica Našice

Općina	Osnovica obračuna (kn)	Iznos obračuna (kn)
Donja Motičina (3,5 %)	8.496.606,86	297.381,24
Donje Viljevo (3,5 %)	5.479.393,14	190.778,76
Magadenovac (3,5 %)	3.014.349,71	105.502,24
Valpovo (3,5 %)	364.613,42	12.761,47
Podgorač (3,5 %)	1.080.338,85	37.811,86
Marijanci (3,5 %)	378,00	13,23
Koška (3,5 %)	4.693.866,85	164.285,34
Našice (3,5 %)	904.793,42	31.667,77
Feričanci (3,5 %)	994.387,71	34.803,57
Donji Miholjac (3,5 %)	1.575.666,28	55.148,32
Đurđenovac (3,5 %)	243.932,57	8.537,64
Podr. Moslavina (3,5 %)	1.294.415,43	45.304,54
UKUPNO	28.114.170,86	983.995,98

Izvor podataka: Uprava šuma Podružnica Našice.

Tablica 8. Uprava šuma Podružnica Vinkovci

Šumarija Strizivojna	Osnovica obračuna (kn)	Iznos obračuna (kn)
Općina Strizivojna	1.228.789,12	43.007,62
Grad Đakovo	22.749,43	796,23
Općina Semeljci	26.886,40	1.344,32
UKUPNO	1.278.424,97	45.148,17

Izvor podataka: Uprava šuma Podružnica Vinkovci.

Tablica 9. Osječko-baranjska županija

Osječko baranjska županija	Osnovica obračuna (kn)	Iznos obračuna (kn)
	75.583.842,29	3.137.559,10

3.2. Prosječni godišnji propis jednostavne biološke reprodukcije šuma (BOŠ 1 – 9) i izvršenja u 2010. godini

Tablica 10. Prosječni godišnji propis radova BOŠ 1 - 9 i izvršenja u 2010. godini

Šumarija	Prosječni godišnji propis osnove (ha)					Izvršenje (ha)				
	priprema	pošumlja- vanje	popunja- vanje	njega	čišćenje	priprema	pošumlja- vanje	popunja- vanje	njega	čišćenje
Đakovo*	46,83	12,40	3,76	81,40	117,16	175,99	18,00	4,50	92,77	100,66
Lev. Varoš*	38,06	0	4,05	50,28	87,76	0	0	0	73,22	48,51
Osijek	77,16	0	5,65	151,56	13,68	113,11	74,24	4,00	165,51	15,11
Valpovo	24,06	9,86	0	76,32	29,21	62,77	30,25	0	77,13	19,86
Batina	6,83	29,66	1,50	74,83	18,55	0	0	0	54,04	0
B.P.Selo	10,15	10,24	0,54	29,20	10,57	0	0	0	4,42	79,01
Darda	22,93	21,36	2,75	35,98	53,38	15,67	0,74	0	103,64	124,75
Tikveš	1,83	0	1,83	5,28	3,94	0	0	0	5,51	0
Up. šuma Po. Osijek	227,85	83,51	20,07	504,86	334,24	367,54	123,23	8,50	576,24	387,90
Đurđenovac	53,61	20,07	1,79	130,05	44,49	107,18	2,26	0,00	89,27	65,51
D. Miholjac	76,81	68,98	4,22	170,41	92,16	142,11	0,00	254,58	49,49	84,77
Koška	36,33	15,82	7,84	74,94	47,91	62,79	25,85	0,00	62,52	29,89
Našice	40,11	20,56	0,00	40,87	20,15	62,45	0,00	0,00	0,00	0,00
Up.šuma Po. Našice	206,86	125,43	13,85	416,27	204,71	374,53	28,11	254,58	201,28	180,17
Mikanovci	4,32	4,32	-	11,80	2,32	23,28	11,64	-	8,96	-
Strizivojna	-	-	-	47,50	36,19	-	-	-	46,09	4,47
U.šuma Po.Vinkovci	4,32	4,32	-	59,30	38,52	23,28	11,64	-	55,05	4,47
Hr. šume ukupno	439,03	213,26	33,92	980,43	577,47	765,35	162,98	263,08	832,57	572,54

*Uključene i šume Đakovačko - osječke nadbiskupije kojima gospodare Hrvatske šume d.o.o.

Izvor podataka: Uprave šuma Podružnica Osijek, Našice i Vinkovci.

Radovi jednostavne biološke reprodukcije šuma (BOŠ 1 - 9) obavljani su u skladu s propisima šumsko - gospodarskih osnova. **Pošumljavanja novih površina nije bilo.**

3.3. Prosječni godišnji propis proširene biološke reprodukcije šuma (BOŠ 10 - 16) i izvršenje u 2010. godini

Tablica. 11. Prosječni godišnji propis radova BOŠ 10 - 16 i izvršenje u 2010. godini

Šumarija	Prosječni godišnji propis osnove (ha)					Izvršenje (ha)				
	priprema	pošumlja- vanje	popunja- vanje	njega	čišćenje	priprema	pošumlja- vanje	popunja- vanje	njega	čišćenje
Đakovo*	15,93	13,74	0,11	19,30	0,61	29,12	29,12	-	7,48	-
Lev. Varoš*	0,15	0,15	0	7,79	8,08	0	0	-	1,66	-
Osijek	72,86	93,61	0	188,04	354,50	38,29	154,49	-	433,92	-
Valpovo	49,39	50,84	5,66	96,73	4,71	19,25	28,05	-	191,04	-
Batina	9,03	15,87	0,69	15,70	0	79,91	64,59	-	107,60	-
B.P.Selo	34,15	38,03	1,00	46,54	0	62,49	62,49	-	331,18	-
Darda	40,37	39,86	1,92	54,19	0,27	144,55	159,48	-	119,19	-
Tikveš	28,47	28,47	5,00	49,69	5,88	0	0	-	73,78	-
Up. šuma Po. Osijek	250,34	280,56	14,39	477,99	374,06	373,61	498,22	-	1265,85	-
Đurđenovac	0,41	0,41	0,00	4,09	-	0,00	0,00	-	0,41	-
D. Miholjac	0,75	2,86	3,18	33,93	-	0,00	0,00	-	0,75	-
Koška	6,33	6,33	0,07	7,21	-	0,00	0,00	-	6,33	-
Našice	0,74	0,37	1,12	12,82	-	0,86	0,00	-	0,74	-
Up.šuma Po. Našice	8,23	9,97	4,37	58,05	-	26,40	0,86	-	61,08	-
Mikanovci	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Strizivojna	1,44	1,44	-	1,97	-	-	-	-	12,03	-
U.šuma Po.Vinkovci	1,44	1,44	-	1,97	-	-	-	-	12,03	-
Hr. šume ukupno	260,01	291,97	18,76	538,01	374,06	400,01	499,08	0	1338,96	0

*Uključene i šume Đakovačko – osječke nadbiskupije kojima gospodare Hrvatske šume d.o.o.

Izvor podataka: Uprave šuma Podružnica Osijek, Našice i Vinkovci.

Radovi proširene biološke reprodukcije (BOŠ 10 - 16) obavljani su u skladu s propisima šumsko - gospodarskih osnova. **Pošumljavanja novih površina bilo je na 42,43 ha.** Pripreme i sadnje su povećane zbog povećanja dostupnih površina (razminiranjem terena se pristupilo sječi, a nakon nje slijedi priprema površine za sadnju i pošumljavanje). Također, značajno su povećane i njege sastojina.

3.4. Prosječni godišnji etat glavnog i prethodnog prihoda i izvršenje u 2010. godini

Na temelju proizvodnih mogućnosti i stvarnog stanja sastojina utvrđuje se etat, to jest ona drvna masa koja se iz šume može posjeći, a da se ne naruši potrajnost gospodarenja šumama. Etat se razvrstava na etat glavnog (sječa šume koja je zrela i predviđena za obnovu) i prethodnog (mlade sastojine u kojima se vrši njega proredom) prihoda.

Tablica 12. Prosječni godišnji etat glavnog i prethodnog prihoda i izvršenje u 2010. godini

Šumarija	Prosječni propis osnovne					Izvršenje				
	površina (ha)		etat (m ³)		Ukupno (m ³)	površina (ha)		etat m ³		Ukupno (m ³)
	GL	PR	GL	PR		GL	PR	GL	PR	
Đakovo*	65,37	876,44	26550	30342	56892	109,90	856,11	21232	31705	52937
Lev. Varoš*	32,35	604,87	12391	20020	32411	61,66	717,97	11405	25786	37191
Osijek	121,33	199,35	42350	8646	50996	60,90	137,56	17865	7453	25318
Valpovo	54,13	229,76	13411	7852	21263	15,00	218,48	6806	9398	16204
Batina	70,79	96,32	23061	2213	25274	60,49	15,73	18418	934	19351
B.P. Selo	136,94	60,12	53366	1854	55220	102,12	84,92	41568	3720	45288
Darda	121,68	178,89	42820	4140	46960	135,95	392,65	51113	11833	62946
Tikveš	52,33	30,67	11897	563	12460	17,49	29,56	4953	4023	8976
Uprava šuma Po. Osijek	654,92	2276,42	225846	75630	301476	563,51	2452,98	173360	94852	268212
Đurđenovac	55,38	527,28	24511	17776	42287	100,00	294,01	24284	10353	34637
D. Miholjac	24,13	608,61	10109	18183	28292	15,52	1233,52	21512	32614	54126
Koška	42,57	734,16	18312	25459	43771	8,71	869,24	1498	34319	35817
Našice	41,77	397,92	15361	14301	29662	0,00	230,55	2096	9078	11174
Uprava šuma Po. Našice	163,85	2267,97	68293	75719	144012	124,23	2627,32	49390	86364	135754
Mikanovci	5,1	16,7	1637	901	2538	-	-	-	-	-
Strizivojna	13,6	91,6	3799	3843	7642	-	135,91	-	5613	5613
Uprava šuma Po. Vinkovci	18,7	108,3	5436	4744	10180	-	135,91	-	5613	5613
Hrv. šume UKUPNO	837,47	4652,69	299575	156093	455668	687,74	5216,21	222750	186829	409579

*Uključene i šume Đakovačko - osječke nadbiskupije kojima gospodare Hrvatske šume d.o.o.

Izvor podataka: Uprave šuma Podružnica Osijek, Našice i Vinkovci.

Izvršeni etat u odnosu na propisani etat osnovama gospodarenja kreće se u granicama dozvoljenih odstupanja. Izrađeni drvni sortimenti prodaju se prema planu prodaje koji donosi Uprava Hrvatskih šuma u Zagrebu.

Proizvodi se kao i prijašnjih godina prodaju putem veleprodaje i maloprodaje. Veleprodaja se vrši na temelju ugovora i licitacija. Ugovore kao i prije sklapa Uprava šuma Podružnica na temelju rasporeda koji se vrši u Upravi poduzeća, gdje se kao osnovni kriterij za raspodjelu trupaca uzima stupanj finalizacije koji ima neka trvtka.

Robu koja se prodaje na ugovor, kupci plaćaju po cjeniku drvnih sortimenata poduzeća, a napominjemo da se od XI mjeseca 2004. godine cijene proizvoda slobodno formiraju na tržištu, te da obveza plaćanja nastaje po isporuci nakon 60 dana. Dio robe i dalje se prodaje na licitacijama (one koje na tržištu nema dovoljno). Licitacijom se prodaju i pojedinačni trupci.

Smatra se da problem odnosa između šumarstva i drvne industrije i dalje nije adekvatno riješen, odnosno da se još uvijek previše izvozi piljena građa. To bi trebalo sistemski nastojati riješiti tako da se domaća sirovina preradi sa što većim stupnjem finalizacije i na takav način izveze. To se može potići različitim metodama poticajnih mjera, odnosno destimulacijom izvoza piljene građe.

4. ZAŠTITA ŠUMA

Odjel za ekologiju i zaštitu šuma u Hrvatskim šumama d.o.o. Upravi šuma podružnici Osijek i ove je godine kao i do sada imao je za cilj i zadatak da u prvom redu primjeni sve pozitivne zakonske propise u svezi zaštite šuma i šumskog zemljišta.

U ostvarivanju tih ciljeva usko sU surađivali (kao i proteklih godina) sa Šumarskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu, Šumarskim Institutom u Jastrebarskom i Zavodom za zaštitu bilja pri Ministarstvu poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja.

Zaštita šuma provodila se u skladu s planom za 2010. godinu i potrebama nastalim praćenjem svih uzročnika oštećenja šuma, a isti se ogledaju kroz djelovanje **abiotkih, biotkih** kao i **antropogenih čimbenika**, pri čemu smo nastojali evidentirati i organizirati praćenje oštećenosti stabala - šuma kao i fenološka motrenja.

Glavni uzročnici oštećenosti šuma su: onečišćenje zraka, vode i tla, promjene prirodnih značajki vodnog režima zbog tehničkih, a poglavito hidrotehničkih zahvata u nizinskim šumama, nepovoljne klimatske prilike, te kukci i biljne bolesti.

4.1. Abiotki čimbenici

Sušenje šuma

Tijekom 2010. god. prema međunarodnom programu po 22. (dvadesetdruzi) puta izvršena je procjena oštećenosti šuma na **jednoj bioindikacijskoj, četiri osnovne i jednoj pomoćnoj plohi**. Zdravstveno stanje je stabilno i ne razlikuje se u odnosu na stanje evidentirano u prethodnoj godini na navedenim objektima, tj. ne pokazuje naglo povećanje intenziteta sušenja, iako je taj trend stalno prisutan.

Doznaka sušaca i interventna sječe provedena je u sljedećim šumarijama:

Tikveš	3.130,00 m ³
Đakovo	2.267,01 m ³
Valpovo	858,00 m ³
UKUPNO	6.255,01 m³

Navedena masa u odnosu na ukupnu sječivu masu ne predstavlja neki posebno alarmantni podatak, no i nadalje istu pojavu treba pažljivo pratiti kako ne bi izmakla kontroli.

Klima

Kišno - s iznimno velikom količinom oborina, osnovna je karakteristika klime za ovu 2010. godinu, uz opću ocjenu i konstataciju, a to je:

- **zima** (siječanj, veljača i ožujak): Nakon relativno snježne prve polovice veljače, u zadnjoj dekadi se nastavilo nestabilno i promjenjivo vrijeme, ali znatno toplije, snjega je bilo samo u gorju, u cijeloj Hrvatskoj. Zima je bila "oborinskija" od prosjeka, ponegdje i duplo, dok je prosječno temperaturno odstupanje u nas upalo u kategoriju normalnog.
- **proljeće** (ožujak, travanj, svibanj) temperaturno i klimatološki malo toplije od prosjeka, a i **oborina je bilo znatno više od prosjeka**.
- **ljetno** - (lipanj, srpanj, kolovoz): Početak lipnja u Hrvatskoj, a osobito u Slavoniji, donijelo je poplave, a u pojedinim djelovima palo je od **100 do 160** litara kiše (oborine) po četvornom metru u par dana, što je dovelo do izlivanja rijeka, plavljenja urbanih područja, te polja i šuma, a što je prouzročilo da se u brojnim mjestima proglasilo izvanredno stanje - stanje elementarne nepogode.

Sredina srpnja se ogledala kao najtopliji dio ljeta, a što se za kolovoz ne može reći, te pored relativno stabilnog vremena ekstremne vrućine iz srpnja nisu se ponovile. No, i pored toga u globalu klimatološki ljetu u Hrvatskoj bilo je znatno toplije od prosjeka s odstupanjem od +2 °C iznad srednje vrijednosti ljeta.

Ljetne visoke i ekstremne temperature zraka, rezultirale su vremenskim prilikama u smislu pojave olujnog nevremena i pijavica, a koje su za krajnji ishod često prouzrokovale ledotuču i vjetroloze te vjetroizvale u šumi.

- **jesen** (rujan, listopad, studeni): Sredina rujna donjela je velike poplave, vodostaj rijeka bio je najviši u proteklih 50 godina. Listopad standardan kao i veći dio studenog - južina i iznad prosječna toplina sve do druge polovice studenog i prosinca kada je naglo zahladilo i dijelomice zasnježilo.

Prosječna godišnja količina oborina - ponegdje je bila izmjerena i dvostruka od normalne.

Mrazevi

Tijekom mjeseca ožujka i travnja bilo je nekoliko dana evidentirano s pojavom kasnih mrazeva, no isti se nisu manifestirali u vidu značajnih šumskih šteta kako na mladim sadnicama u sastojinama, tako ni na rasadničkom materijalu.

Ledotuče

Evidentiranih izrazitih šteta nije bilo, iako je u dva navrata ledotuča primjećena sporadično na sadnicama topola tijekom svibnja pa sve do sredine rujna, u rasadnicima Repnjak, Topolje i Višnjevac.

Vjetar

Štete od vjetra u vidu vjetroizvala i vjetroloza uočene su i evidentirane na području šumarija:

Batina	89,00 m ³
Baranjsko Petrovo Selo	1.640,00 m ³
Darda	462,11 m ³
Valpovo	76,27 m ³
UKUPNO	2.267,38 m³

Štete od vjetra u vidu vjetroizvala i vjetroloza u kojima se tijekom ljetnih mjeseci puhanje vjetra na predjelima pojedinih šumarija ogledalo u vidu orkanskih nevremena koje za navedeno godišnje doba kao i konstatirane - izmjerene jakosti (od 115-180 km/h) je neuobičajeno za ove krajeve (uz napomenu da je jedan dio mase u šumariji B.P.Selo i iz 2009. no zbog zagađenosti minsko eksplozivnim sredstvima predmetna masa nije bila dostupna).

Kiša - voda

Analiza oborinskih prilika pokazala je da je u 2010. godini u cijeloj Hrvatskoj bilo više oborina od prosjeka. Osobito se to odnosilo na veći dio Slavonije, tj. Osječko-baranjske županije, gdje se ocjena hidrološkog stanja tijekom godine kategorizirala za jugo-istočnu Slavoniju u kategoriji **vrlo kišno**, a za središnji dio kao i sjevero-istočni u kategoriju **ekstremno kišno**.

Ovakovo stanje koje se protezalo gotovo tijekom cijele godine manifestiralo se u vidu kronično prekomjerne valage u zemlji, a tako i na šumskom zemljištu i u samim sastojinama.

Navedeno stanje prouzročeno je prekomjernim padavinama, a što je rezultiralo izmjerom prosječne godišnje količine padavina za ovaj dio Slavonije za 2010. god., evidentirana je količina od **1.070 mm**, što u odnosu na višestoljetni prosjek od **686 mm** predstavlja višak oborina od **384 mm** - a što bi se slikovito moglo prevesti na vrijeme od cca 6 mjeseca dodatnih, tj. prekomjernih oborina tijekom godine.

Pridodavši navedenom topljenje snijega u Alpama kao i nekoliko učestalih kišnih perioda u zapadnoj Europi tijekom ljetnih mjeseci, dovelo je do izuzetno nepovoljnih učinaka - pojave poplave koja je za područje Dunavskog sektora započela već krajem travnja, te uz oscilacije visine vode trajala do u zimu - prosinca.

Zasigurno je, da ovakove visoke i dugotrajne vode nepovoljno djeluju na šumu i šumsku vegetaciju u "Forlandima" uzrokujući sušenja i propadanja pojedinih vrsta drveća, a smrzavanjem vodene mase pri čemu se stvara led, isti dovodi do guljenja i oštećivanja kore drveća pri povlačenju vode u korito rijeke. Voda kao i led, ima izrazito poražavajući učinak na ovdje prisutnu divljač koja obitava u tim poplavnim područjima - "forlandu", (osobito divlje svinje, tj. prasce) čijim utapanjem se smanjuje dio prirasne populacije, a indirektno i ukupno brojno stanje. Ova pojava nije isključena niti kada je u pitanju lanad i srnad, tj. jelenska i srneća divljač.

Spas od visoke vode - poplave i leda, divljač traži na sigurnim i zaštićenim djelovima šume - lovištima, što usljed tako povećane koncentracije broja divljači na manjem prostoru (i pored intenzivne prihrane) dovodi do značajnih šteta na šumi.

Požari

Tijekom protekle 2010. godine evidentirano je **2 (dva)** šumska požara, s ukupno opožarenom površinom od **3.40** ha.

Požari su evidentirani u sljedećim šumarijama:

	Br. Požara	Opožarena površina
Đakovo	1	0,40 ha
Valpovo	1	3,00 ha
UKUPNO	2	3,40 ha

Uzrok đakovačkog požara je nedefiniran, ostalo je upitno dali je isti prouzrokovan - nastao paljenjem (korova) otvorene vatre ili od opuška, pri čemu je došlo do zapaljenja listinca koji se u predmetnom odsjeku nalazio u većoj količini.

Za valpovački požar uzrok je neodgovorno ponašanje nepoznate osobe pri paljenju smeća - smetišta, pri čemu se uz pomoć vjetra vatra u vidu prizemnog požara proširila na 52 f.g odsjek (paleći gusti travni pokrov kao i veće količine vrbovog i jasenovog listinca). U gašenju navedenih požara sudjelovalo je **33** gasitelja s **2** vatrogasnih navalnih vozila i **2** cisterne.

Program aktivnosti protupožarne zaštite odvijao se u skladu s programom Vlade Republike Hrvatske u provedbi posebnih mjera zaštite od požara od interesa za republiku Hrvatsku u 2010. godini.

Izrađeni su protupožarni elaborati i na vrijeme dostavljeni županijskom vatrogasnom zapovjedniku i Zapovjedništvu - Državnoj upravi za zaštite i spašavanja. U provedbi izvršeno je tanjuranje PP prosjeka na 394,88 ha.

Tijekom proljeća izvršen je i komisijski pregled PP prosjeka i o tome su ispunjeni obrasci (ostavljeni u šumarijama), te napravljen zapisnik o internom nadzoru. Također je inspektorica PP službe MUP obavila inspekcijski nadzor pregleda PP elaborata i izvršila uvid na terenu.

4.2. Biotički čimbenici

Štetnici (INSEKTI)

- **Mala topolina sovica** - (*Nycteola revayana asiatica*) štetnik nekih vrsta klonova topola, hrasta
- **Žirotoč** - (*Balaninus*)
- **Lisne uši** - (*Aphididae* fam. Sp.)
- **Cigaraš** - brezin, topolin - (*Byctiscus betulae* L.)
- **Štitaste uši** - (*Coccidae* fam. Sp.)
- **Velika topolova zlatica** - (*Melasoma populi* L.)
- **Modra topolova i vrbina zlatica** - (*Plagioderma versicolor* L.)
- **Vrbina i topolova zlatica** - (*Phyllodectae vittelinae*)
- **Šumski hruštevci** - (*Scarabaeidae* fa. Sp., *Melolontha melolontha* i *M. Hippocastani*)
- **Veliki topolin staklokrilac** - (*Sessiidae* fam. - *Trochillium apiformis*)
- **Mali topolin staklokrilac** - (*Sessiidae* fam - *Sciapteron tabaniformis*)

Navedeni insekti susretali su se u našim šumama kao i rasadnicima i ove godine, no protiv istih nisu poduzimane nikakve preventivne niti represivne mjere, osim kada je u pitanju intenzivna zaštita od insekata u rasadnicima. Za ovu godinu osobito je bilo specifično iznenadna pojava **male topolove sovice** u rasadnicima (Repnjak, Topolje i Podravlje), dok je u centralnom rasadniku Višnjevac nismo primijetili, a koja se na ovim prostorima pojavila u značajnijem broju još prije tridesetak godina.

Grbice - geometride - **Mali mrazovac** (*Geometridae* fam. - *Operoptera brumata* L.)
- **Veliki mrazovac** (*Geometridae* fam. - *Hibernija defoliaria* L.)

Niti jedan od navedena dva štetnika nije ustanovljen u značajnijem broju u šumarijama UŠP Osijek, **osim u šumariji Valpovo**, u gospodarskoj jedinici "Valpovačke nizinske šume", u površini od **2.494,57 ha**. U ovoj šumariji evidentirano je izrazito visoko brojno stanje ženskih jedinki od **1,26** kom. po **1 cm²** obujma prstena na kontrolnim stablima.

Avio tretiranje započeto je dana 22. 4. 2010.god., a okončano je dana 25. 4. 2010. god. u večernjim satima.

Akcija avio tretiranja u predjelima Driščanci, Storjanci, Kuhinje, te Kormošica, Vrbanov gaj Topoline, Cret, Budigošće, Ropoće, Vojnovački lug, Trumbetaš i Široke livade, realizirani su uz česte prekinde iz razloga loših vremenskih prilika (vjetar, a i kiše) te višekratnih kvarova na samom avionu. Letovi su započinjani u ranim jutarnjim satima od 5h 30' - 10 h 15', te u popodnevnim od 16,00 - 19,15.

Praćenje uspješnosti avio tretiranja je izvršeno preko kontrolnih ploha (njih 13 kom), onih istih koje su bile postavljene u svrhu ustanovljenja količine ekskremenata - pri provjeri, tj.određivanju trenutnog stanja jedinki mrazovca.

Rezultat ove akcije avio tretiranja pokazao se uspješan, a što je vidljivo i iz provedbe prebrojavanja ženskih jedinki mrazovca tijekom ove jeseni - zime 2010/11.

Gubar glavonja - (*Limantria dispar* L.)

Nakon godina gradacije, provođenja zaštite i evidentnog procesa retrogradacije, stanje gubara u 2010. je sljedeće:

Pregledom šuma i šumskih površina u svih osam šumarija nisu uočene sastojine sa značajnijim prisustvom gubara, tj. gubarovih legala, čak se moglo uočiti i zaključiti da ih u pojedinim gospodarskim jedinicama i nema, tj. da ih je daleko manje no što bi bilo normalo - kao jedne od uobičajene vrste u zoocenološkom lancu.

Biljne bolesti (GLJIVE - fungi)

Hrastova pepelnica - (*Microsphaera alphitoides* Griff et. Maubl.)

Napad ove bolesti i suzbijanje je vršeno na podmlatku i dijelom na mladiku, traktorskim atomizerima na ukupnoj površini od **92,79** ha i utrošenom količinom od **40,00** l fungicida (Rubigana).

Usljed učestalih sporadičnih pljuskova, kišnih dana koji su se smjenjivali s toplim - vrućim danima, suše i visokih temperatura sa sporadičnim padavinama, tretiranje, tj. zaštitom na poniku i pomlatku započelo se u lipnju, što je inače u šumarskoj praksi uobičajeno, a nastavilo se kroz čitavo ljetno razdoblje do jeseni.

Korištena sredstva su i ove godine bila: Topas 100 EC; Rubigan EC; Tilt 250 EC (u rasadnicima), a Amistar extra; Artea plus, (i u šumarstvu), djelomično uz dodatak Chromovita svim navedenim sredstvima (zajedno s tretiranjima u rasadnicima).

Rak kore - odumiranje kore (*Dothichiza populea* Sacc. et. Briard.); **rđe topola** - (*Melampsora* sp., *M. alli populina* Kleb. i *M. Larici populina* Kleb.) i **smeđa pjegavost topola** - (*Marsonina populi - nigre* Kleb.) predstavljaju i nadalje glavne gljive koje uzrokuje zastoj razvoja i rasta topolovih stabala, gubitak prirasta - drvene mase, kako u sastojinama tako i u plantažama i intenzivnim kulturama topola, uz svesrdno sudjelovanje Tripsa na istim stablima. Za ovo propadanje topola novijim istraživanjem ustanovljeno je (angažiranje stručnjaka s Bečkog univerziteta i s našeg Šumarskog institute) djelovanje - prisustvo gljive iz reda *Peronosporales* - rod ***Phytophthora***.

Pjesni - gljive na žiru (*Alternarija* spp., *Fusarijum* spp., *Penicillium* spp. *Botrytis* spp.).

Tijekom 2010. godine prikupljanje žira nije bilo intenzivno budući da je i ova godina bila jedna od slabijih sjemenih godina, osobito kada je u pitanju hrast lužnjak (*Quercus robur*) - sakupljeno je svega **30.961,00 kg**, dok je hrasta kitnjaka (*Quercus petraea*) sakupljeno svega **907,00 kg**. Navedene količine (po sakupljanju i otkupu) odmah su bile tretirane s fungicidom **Cuprablau Z** u količini od **50,0 kg** tj. u dozi od **1-1,5 kg** na 1.000,00 kg žira (u smislu preventive - prvenstveno zbog gljivičnih patogena), te neposredno iza toga zasijane u samim sastojinama i rasadniku.

4.3. Štete od divljači - u 2010. god. bilo je znatnih šteta.

I u ovoj godini najveći su problemi i nadalje u lovištima privatnih lovoovlaštenika za koja postoje ugovori o zakupu - koncesiji, a daleko manji u zajedničkim lovištima županije kojima gospodare Lovačka društva tj. udruge. Gore navedeni subjekti i ove godine izbjegavali su u potpunosti izvršiti svoje obveze glede ograđivanja dijelova šume (odjela ili odsjeka) ili čuvanja, popravka ograde (električnih pastira), zaštite (individualno) ograđenih sadnica u kojima je provedena obnova, što je rezultiralo vrlo visokim postocima oštećivanja sadnica topole, hrasta, jasena i crnog oraha od strane jelenske i srneće divljači. Bilo je i pojava ponovljenih šteta na istim površinama - predjel Lanka, odjel 13 b, oštećeno i uništeno 301 kom. sadnica topole 2/2 i 2/3, te u predjel Koha odjeli 85b; 87b; 98a,b,c,d; 99c; 100a; 100d i 101a; 85b; 87b; u šumariji Darda.

Stoga se na šumariji B.P. Selo na površini od **1,10 ha** izvršila ponovna zaštita - ograđivanje topolovih sadnica sa "štukatur" trskom, a u šumariji Darda postavljena je skupna ograde u dužini od 4 km (žičano pletivo) od armaturne mate pri čemu se zaštitila površina od 44,02 ha., kako bi se spriječile štete od strane jelenske i srneće divljači, odgrizanjem vršnih i terminalnih pupova, te guljenjem kore.

Tijekom 2010. god. kao i prethodnih nasatavljeno je s provođenjem aktivnosti izrade i potpisivanja **Ugovora o međusobnoj suradnji** između lovoovlaštenika državih lovišta i lovozakupnika županijskih lovišta s Hrvatskim šumama. Iznos zasad utužene štete kao i potraživanja za troškove materijala i djelom podizanja ograde za 2010. godinu iznosi 297.000,00 kn.

Pravičnijom i stručnijom potporom Odjela lovstva u okviru MRRŠVG te intenzivnijim kontaktima i razgovorima (predloženih članova komisija iz ugovora) uz uvažavanje i provedbu radova na temelju godišnjih planova, kako Lovne osnove tako i Šumsko - gospodarske osnove, nadamo se poboljšanju i unaprijeđenju rada između ugovorenika.

4.4. Glodavci - (miševi i voluharice)

Suzbijanje glodavaca tijekom 2010. godine NIJE se provodilo. Razlog neprovođenja preventivnih i kurativnih mjera zaštite leži u zabrani korištenja - primjene Rodenticida - Faciron forte mamaka (čija je aktivna tvar KLORFACINON), a koji se nalazi na spisku zabranjenih sredstava asocijacije koja provodi FSC-certifikat kao i spisku EU.

Izuzetno kišna 2010. godina nije pogodovala povećanoj brojnosti populacije miševa i voluharica, a što je rezultiralo i znatno manjim štetama u šumi. Napad glodavaca, kako šumskih, tako i poljskih miševa, te vodene voluharice ipak je bio uočen i evidentiran u šumariji Osijek - predjel Topolik na mladom hrastu - mladiku i B.P. Selo, predjel Lanka, no ove pošasti, premda u daleko manjem broju, tijekom 2010. god. nisu bile mimoidene ni veći dio ostalih šumarija kao npr. Valpovo, Đakovo, L. Varoš i Darda.

4.5. Korovi

Zeljasti korovi kao i nepoželjne vrste drveća i grmlja suzbijani su i ove godine kako u pripremi staništa za sadnju, tako i u njegama mladika. Ukupno je u pripremi tretirano **82,06** ha, te tom prilikom od sredstava korišteni su totalni neselektivni herbicidi kao što je Tordon 22k, Ouragan system 4, Herkules 480 SL i Cidokor, te ukupno utrošeno 106,00 litara.

Također su u okviru istih vršene i kemijske njege pomlatka.

5. EKOLOGIJA

Tijekom **2010.** planirana je i izvršena izgradnja šumskih prometnica u dužini od **4,84 km** i to u šumarijama B.P. Selo - Jagodnjačke šume (predjel Prud-Repnjak) - 2,62 km; šumarija Osijek - Osječke-podravske šume (predjel Topolik) - 1,77 km; Erdutsko-podunavske šume (predjel Porić) - 0,45 km. Za sve navedene ceste dobivena je od nadležnog ministarstva dozvola za krčenje šume.

Pored navedenog i nadalje je evidentan trend povećanja zahtjeva za posebnim uvjetima građenja, odnosno izdavanja suglasnosti, a jedan od većih zahvata je i realizacija međunarodnog dalekovoda DV 400 KW Ernestinovo - Pecs.

Izdano je **37** uvjeta građenja za sve objekte koji se grade u šumi ili 50 m do šume, nastojeći ispoštivati zakonom određenu vremensku granicu rješavanja, tj. izdavanja dotičnog dokumenta - pravovremeno i u skladu sa čl. 37. Zakona o šumama i Zakona o prostornom uređenju i građenju.

Fenološka motrenja - ista su uredno vršena, a podaci su poslani na Šumarski fakultet u Zagreb, te na Šumarski institut Jastrebarsko.

Ekoloških incidenata - nije bilo.

Zbrinjavanje otpada - i nadalje se kao i proteklih godina vodi briga o zbrinjavanju svih vrsta ulja, zauljenog otpada (filteri, hidraulična crijeva, zauljene krpe, ambalaža i ambalaža od boja). Urednom provedbom novog Pravilnika o gumama, stare gume se sada odvoze i zbrinjavaju o trošku dobavljača.

Praćenje svih potrebnih očevidnika se i dalje nastavlja. Također se redovito podnose izvješća o emisijama plinova i polutanata u okoliš meritornim službama, a za kotlovnice veće od 50 KW vrši se od strane tvrtke "Zavod za unapređenje sigurnosti" kontrola ispušnih plinova. Kontrola otpadnih voda vrši se prema ugovoru 2 puta godišnje od strane nadležne ustanove "Vodovod" Osijek, R.J. "Kanalizacija".

Kontrolom provedbe (od strane naše interne kontrole kao i eksperata međunarodne komisije), tj. primjene uzusa na temelju FSC-certifikata kojeg posjeduje naša firma, nastojimo ne koristiti kemijska kao i tehničko - kemijska sredstva u šumi i na šumskom zemljištu bazirajući se na primjeni bioloških (Foray 48 B) i biotehničkih (DimilinSC48) sredstava, svjesni da za dio zaštite od bolesti i insekata nemamo adekvatne biološke ili kemijske inačice u zaštiti šuma.

Zaštita u rasadnicima po zasad donesenim propisima ne ograničava promet, primjenu i korištenje opasnih kemikalija po članku 42. Zakona o kemikalijama ("Narodne novine" broj 150/05.), a na temelju činjenice da je UŠP Osijek posjeduje objekt - Centralno skladište za kemikalije (rasadnik Višnjevac) sa svim pratećim i zakonom predviđenim inventarom, te je na temelju primjene ispoštivanog članka uspjela ostvariti potreban nivo za kvalitetu provedbe proizvodnog procesa u zaštiti šuma kao i zaštiti djelatnika koji rade s kemikalijama.

Potrebno je naglasiti da je stavljena u funkciju hladnjača čija se svrha i namjena treba ogledati u omogućavanju provedbe i primjene sofisticiranih oblika proizvodnje u šumskom rasadničarstvu.

Protupravna prisvajanja u 2010. god (šumske štete)

Na području uprave šuma 2010. god. utvrđeno je 36 šumskih krađa - bespravnog prisvajanja s ukupnom drvnom masom od 743,00 m³, čija je ukupna vrijednost iznosila po primjeni šumsko odštetnog cjenika 380.248,87 kuna. To u odnosu na 2009. god. iznosi 144% više u broju prekršitelja; 201,9% u naturalnom obliku - m³ i 261,49% u financijskom iznosu - kunama.

Svi slučajevi su evidentirani u Očevidnik šumskih šteta i u skladu sa zakonskom procedurom prijavljeni nadležnoj postaji MUP-a na daljnju obradu. Odštetni zahtjevi su u postupku.

Tablica 13. Podaci protupravnog prisvajanja po šumarijama za 2010. god.

ŠUMARIJA	BROJ SLUČAJEVA	DRVNA MASA	IZNOS ŠTETE
		m ³	kn
1	2	3	4
Osijek	14	226	93.713,11
Valpovo	4	16	5.016,30
Đakovo	0	0	0
L.Varoš	1	17	1.896,12
Tikveš	0	0	0
B.P.Selo	0	0	0
Batina	13	432	251.379,63
Darda	4	52	28.243,71
UKUPNO	36	743	380.248,87

Izvor podataka: Uprava šuma Podružnica Osijek

U 2010. godini evidentirane su šumske krađe u UŠP Našice po šumarijama kako slijedi:

Tablica 14. Otuđena drvena masa u UŠP Našice

ŠUMARIJA	DRVNA MASA m ³	IZNOS ŠTETA U KN
D. Miholjac	15,99	4.588,47
Đurđenovac	46,65	9.200,12
Koška	901,31	549.901,79
Našice	18,80	3.327,43
UKUPNO	981,75	567.017,81

Izvor podataka: Uprava šuma Podružnica Našice

Ekološke akcije i aktivnosti

Ove godine organizirano je nekoliko ekoloških akcija - kontakata s raznim nevladinim i sportskim udrugama i školama:

- Sudjelovanje na 54. Seminaru iz zaštite bilja,
- Sudjelovanje na županijskom sastanku u gradskoj vijećnici D. Miholjca u svezi zaštićenog parka prirode "PODPANJ"
- Sudjelovanje u radu Savjeta za prostorno uređenje, graditeljstvo i zaštitu okoliša. (Hrvatska gospodarska komora i ekološko društvo "Zeleni Osijek"),
- Sudjelovanje na akcijama "Zeleni Osijek" - Eko centar Zlatna greda na izradi eksponata autohtonih vrsta drveća Slavonije i Baranje,
- Suradnja i sastanak J.U.P.P. - "Kopački rit" i UŠP - Osijek u svezi prorojeka restauracije staništa i dr.

Tijekom 2010. godine na području UŠP Našice zapažen je vrlo jak napad štetnika - mrazovci i savijači na hrstove sastojine. Intenzitet zaraze je bio najjači na području šumarije Koška, Donji Miholjac i Đurđenovac, pa su se te površine tretirale. Aviotretiranje je izvršeno u periodu od 17. - 20. travnja 2010. godine na ukupnoj površini od **3.016 ha** biotehničkim sredstvom MATCH 0,5 EC.

Uspjeh tretiranja je bio zadovoljavajući osim na predjelu Široki dol - Brešće (šumarija Koška) gdje je neposredno iza tretiranja pala kiša.

Hrastovu pepelnicu se tretiralo na području šumarija Đurđenovac i Donji Miholjac. Na ukupnoj površini od 252 ha tretiran je hrastov ponik sredstvom ARTEA PLUS i to primjenom iz zrakoplova.

Tijekom 2010. godine na području UŠP Našice nije bilo požara.

6. PODACI O DJELATNOSTIMA LOVSTVA

Na Osječko-baranjskoj županiji "Hrvatske šume" gospodare s tri lovišta i jednim uzgajalištem divljači. Budući se lovstvom gospodari na dvije Podružnice slijedi odvojeni prikaz za svaku UŠP posebno.

6.1. UPRAVA ŠUMA PODRUŽNICA OSIJEK

Uprava šuma podružnica Osijek provodi lovno gospodarenje u državnim lovištima br. XIV/9 "Podunavlje - Podravlje" površine 26.810 ha, br. XIV/1 "Breznica" površine 7.906 ha i uzgajalište divljači br. XIV/6 "Kujnjak" površine 764 ha, a temelji se na Lovno gospodarskim osnovama i Programu uzgoja divljači u uzgajalištima.

a) Brojno stanje krupne divljači:

- jelen obični	1.512 grla
- jelen lopatar	24 grla
- srna obična	233 grla
- divlja svinja	1.015 grla

b) Mogući odstrjel krupne divljači:

- jelen obični	426 grla
- jelen lopatar	27 grla
- srna obična	94 grla
- divlja svinja	1.100 grla

- c) Smještajni kapaciteti mogući su u četiri lovačke kuće (Kondrić, Monjoroš, Čošak šume i Zlatna greda) s 43 ležaja.
- d) Liječenje jelenske divljači

Nastavljeno je provođenje monitoringa i terapije liječenja jelenske divljači protiv velikog američkog jetrenog metilja, sukladno ugovoru o stručnoj suradnji Veterinarskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i "Hrvatskih šuma" d.o.o. - Zagreb. U ovu akciju uključena je i Osječko-baranjska županija. Osječko-baranjska županija sufinancirala je liječenje jelenske divljači sa 100.000 kn. Osječko-baranjska županija u Programu sudjeluje od 2004. godine.

6.2. UPRAVA ŠUMA PODRUŽNICA NAŠICE

a) Brojno stanje krupne divljači:

- jelen obični 62 grla,
- srna obična 75 grla,
- divlja svinja 58 grla.

b) Mogući odstrjel krupne divljači:

- jelen obični 16 grla,
- srna obična 26 grla,
- divlja svinja 60 grla.

- c) Smještajni kapaciteti mogući su u jednoj lovačkoj kući sa šest ležaja

7. SMJERNICE BUDUĆEG GOSPODARENJA

Šume su jedini prirodni samoobnovljivi resurs i uz svoje općekorisne funkcije zaslužuju brigu cijele zajednice. Gospodarenje šuma se mora temeljiti na načelima šumarske znanosti i zakonskim propisima.

Obnova šuma mora se vršiti na zakonitostima prirodne obnove (oplodne sječe). Umjetna obnova autohtonih sastojina treba se obaviti samo na onim površinama koje se zbog poremećene strukture sastojine i ekoloških uvjeta ne mogu prirodno pomladiti. Prirodne šume su najstabilnije, najotpornije na negativne vanjske čimbenike, proizvode najveću i najkvalitetniju drvenu masu te kompleksno utječu na zaštitu okoliša. Sanacija oštećenih sastojina te uzgojni radovi njege, čišćenja, protjede i zaštite moraju se provoditi stručno i na vrijeme.

Šume uz rijeke Dravu i Dunav trebaju se rajonizirati, odnosno, na području gdje nema ekonomske opravdanosti intenzivnog uzgoja plantaža i kultura topola i vrba treba održavati prirodnu šumu.

Površine šumskog zemljišta (neobraslo proizvodno) kojih ima 16.563,36 ha na području Županije trebalo bi, tamo gdje su pogodni uvjeti, u idućim razdobljima pošumiti. Isto tako, sva marginalna poljoprivredna zemljišta na području Županije trebalo bi, gdje je to moguće, privesti šumskoj kulturi. To bi trebao biti dugoročan program koji bi osim dinamike izvođenja radova trebao imati osigurane i izvore financiranja radova pošumljavanja izvan propisa osnova gospodarenja.

Industrijska postrojenja koja nemaju uređaje za pročišćavanje zraka i vode trebala bi iste i ugraditi, a ona koje ih imaju, staviti ih u funkciju.

Kod regulacijskih zahvata vodnog režima treba voditi računa da promjene razine podzemne vode negativno utječu na zdravstveno stanje šuma. Sukladno tome, trebaju se usuglasiti interesi vodoprivrede, šumarstva i poljoprivrede, a u cilju očuvanja i zaštite okoliša.

Naš okoliš ugrožavaju nesavjesni pojedinci stvarajući divlje deponije smeća uz rubne dijelove šuma pa čak i u samoj šumi, kao i nepažljivo paljenje korova. Apeliramo na članove županijske skupštine da se svaki u svojoj domeni uključi u rad na čuvanju šuma i da tu moralnu obvezu svako prenese na što veći broj građana.

FSC CERTIFIKAT

"Hrvatske šume" d.o.o. stekle su pravo na prestižni FSC certifikat za gospodarenje šumama. Prema definiciji FSC akreditirana certifikacija znači da se šumom gospodari prema strogim ekološkim, socijalnim i ekonomskim standardima. Ovim je činom okrunjen višegodišnji vrijedan rad mnogih ljudi u ovoj organizaciji koji su uložili veleki trud kako bi se ovaj dugotrajan proces doveo do završnice. FSC certifikat predstavlja veliku čast kojim se međusobno priznaje da je način gospodarenja šumama "Hrvatskih šuma" u skladu sa strogim kriterijima. Ovim hrvatsko šumarstvo ulazi u sam vrh svjetskih trendova, jer s obzirom da je po FSC sustavu certificirana cjelokupna površina državnih šuma, to u svjetskim razmjerima predstavlja izuzetan rezultat.

ŠTO JE FSC CERTIFIKAT?

Općenito je prihvaćeno da se bogatstvom šuma i pripadajućom zemljom treba upravljati na način da se poštuju sociološke, ekonomske, ekološke, kulturne i duhovne potrebe sadašnjih i budućih generacija. Štoviše, povećana društvena svijest o uništavanju i degradaciji šuma dovela je do toga da se potrošači žele osigurati da kupovinom drveta i drugih proizvoda šume neće doprinijeti tom uništavanju, već pomoći očuvanju šumskog bogatstva za budućnost. Odgovarajući na takve zahtjeve pojavile su se međunarodne organizacije koje su izradile standarde koje je potrebno zadovoljiti kako bi se steklo pravo na zaštićenu markicu koja onda diferencira proizvode koji su nastali odgovornim gospodarenjem šumama u odnosu na one koji to nisu.

U tom su smislu izrađene procedure kojima se ispituje da li određeni upravitelj šume (pravna ili fizička osoba zadužena za gospodarenje određenim šumskim površinama) poštuje odredbe međunarodno priznatog standarda za certifikaciju. Općenito FSC standard je zasnovan na načelima i kriterijima koje uravnoteženo vode brigu o ekonomskim, socijalnim i ekološkim komponentama gospodarenja šumama. Certifikat može izdati samo od FSC centrale ovlaštena organizacija (u slučaju HŠ to je britanska tvrtka Soil Association Woodmark), koja obavlja inspekciju organizacije, te uvidom u dokumentaciju i stanje na terenu utvrđuje stupanj usklađenosti sa standardom. FSC certifikat se izdaje na **pet godina**, a podložan je godišnjim monitoring posjetima.

ŠTO JE FSC?

Vijeće za nadzor šuma (**The Forest Stewardship Council - FSC**) je međunarodno tijelo koje pojedinim organizacijama daje dozvolu za izdavanje certifikata i time garantira za autentičnost njihovih nalaza. Cilj je programa FSC da se promovira ekološki odgovorno, društveno korisno i ekonomski održivo gospodarenje u šumama u svijetu na način da se ustanovi opće poznati standard koji će se priznati i poštivati putem Principa odgovornog šumarstva.

FSC je osnovan 1993. godine uz potporu glavnih ekoloških nevladinih udruga, kao što su World Wildlife Fund, Friends of the Earth i Greenpeace. To je nevladina udruga sa sjedištem u Oaxaci, Mexico, certifikate izdaje putem ovlaštenih tvrtki i do sada je izdano oko 450 certifikata u 56 zemalja svijeta. U slučaju "Hrvatskih šuma" taj je certifikat izdala tvrtka Woodmark Soil Association iz Velike Britanije.

CERTIFIKACIJA ŠUMA U "HRVATSKIM ŠUMAMA"

"Hrvatske šume" su aktivno uključene u proces certifikacije od 2000. godine. U početku su nositelji certifikata bile pojedinačne uprave šuma, da bi kasnije u sklopu toga procesa HŠ obavile certifikacijski pregled cjelokupne površine kojom gospodare. Na osnovi toga izdan je zajednički certifikat za cijelu grupu koja se sastoji od 16 članova (Uprava šuma - Podružnica).

Izdavanjem zajedničkog certifikata prestaju važiti četiri pojedinačna certifikata koji su bili izdani za Vinkovce, Delnice, Zagreb i Bjelovar.

Jedinstveni broj certifikata je SA - from/coc - 1212, on vrijedi za sve Uprave šuma - Podružnice i na njega će se pozivati svi daljnji prerađivači drva koji su sirovinu nabavili od "Hrvatskih šuma". Certifikat vrijedi od 17. listopada 2002. do 16. listopada 2007. godine i podložan je uspješnim godišnjim kontrolnim pregledima. Isti je obnovljen na još pet godina i ima važnost od 17. 10. 2007. do 16. 10. 2012. godine.

Korištenjem certifikata, FSC zaštićenog znaka i COC broja je strogo regulirano pravilima FSC-a i zabranjena je svaka zloupotreba.

GRUPNI SUSTAV CERTIFIKACIJE ŠUMA

U "Hrvatskim šumama" je organiziran grupni sustav FSC certifikacije šuma. U tom sustavu ovlašteni certifikator prenosi na grupnog upravitelja ("Hrvatske šume") koji onda osigurava svojim internim sustavom da se svi članovi grupe (uprave šuma - podružnice) pridržavaju FSC standarda. Grupni sustav FSC certifikacije u HŠ je trenutačno najveći u svijetu. U tom slučaju ovlašteni certifikator (S.A. Woodmark) obavlja monitoring cijele grupe i povremeno slučajno odabranog člana. Ime ove sheme je "Hrvatske šume" - grupna shema za FSC certifikaciju šuma (HŠ - GS).

IZRADA HRVATSKIH NACIONALNIH STANDARDI ZA CERTIFIKACIJU ŠUMA

"Hrvatske šume" su aktivno uključene u izradu hrvatskih nacionalnih standarda za certifikaciju šuma. Projekt vodi Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva uz pomoć konzultantske kuće Indufor. U tom smislu je osnovana i nacionalna radna skupina koja je formirana tako da obuhvaća široki krug zainteresiranih strana na koje utječe gospodarjenje šumama.

Oni su podijeljeni u tri komore: ekonomsku, socijalnu i ekološku. Plan projekta su izradili stručnjaci tvrtke Indufor. Trenutno se usuglašava prvi nacrt standarda.

ZAKLJUČAK

Nepohodno bi bilo intenzivirati razminiranje miniranih šumskih površina. Iz ranijeg teksta vidljivo je da je razminirano na području UŠP Osijek u razdoblju 1999. - 2010. godine 10.640.265 m² za što je utrošeno 103.137.464 kn (od toga samo u 2010. godini 17.896.434 kn). Ovaj tempo je vrlo spor i ostaje još 10.576,44 ha za razminirati. Zato bi bilo dobro pronaći još izvora financiranja za razminiranje kako bi se taj tempo ubrzao, te kako bi se moglo gospodariti šumama u skladu s propisima.

Sva marginalna poljoprivredna zemljišta na području Županije trebalo bi, gdje je to moguće, privesti šumskoj kulturi. To bi trebao biti dugoročan program koji bi osim dinamike izvođenja radova trebao imati osigurane i izvore financiranja radova pošumljavanja izvan propisa osnova gospodarjenja. Na taj bi se način povećala šumovitost naše Županije koja je ispod državnog prosjeka

Skrenuti pozornost javnosti na potrebu čuvanja šuma, te tu moralnu obvezu prenesiti na što veći broj građana. Ovu akciju početi provoditi od najranijeg doba (vrtić, predškole, škole) u suradnji s ekološkim odjelima pojedinih Podružnica.